

МСФИ 9: Финансијски инструменти – метода ефективне каматне стопе

Смернице за одмеравање по амортизованој вредности и метода ефективне каматне стопе су у великој мери непромењени у односу на МРС 39: Финансијски инструменти – признавање и одмеравање и примењују се на:

- Финансијска средства и финансијске обавезе одмераване по амортизованој вредности, и
- Инструменте дуга који се одмеравају по фер вредности кроз остали укупни резултат.

Ови захтеви се примењују на инструменте дуга одмераване по фер вредности кроз остали укупни резултат јер МСФИ 9 захтева да дужнички инструменти делују на биланс успеха на исти начин као да се одмеравају по амортизованој вредности.

Амортизована вредност је према МСФИ 9 дефинисан као износ по коме се финансијско средство или финансијска обавеза одмерава приликом почетног признавања умањен за исплате главнице, уз додавање или одузимање кумулиране амортизације применом методе ефективне камате за све разлике између почетног износа и износа при доспећу и, за финансијска средства, коригована за резервисања за губитке.

МСФИ 9 захтева да се амортизована вредност обрачунава коришћењем методе ефективне камате која признаје и расподељује приходе од камате или расходе од камате током целог периода. Ефективна каматна стопа је стопа која тачно дисконтује очекиване будуће готовинске исплате или примања током очекиваног корисног века трајања финансијског средства или финансијске обавезе на:

- На бруто књиговодствену вредност финансијског средства, или
- Амортизовану вредност финансијских обавеза.

Приликом иницијалног признавања амортизована вредност је финансијског средства или финансијске обавезе је нормално једнака фер вредности (то је трансакциона цена осим у лимитираним околностима) прилагођеној за повезане трансакционе трошкове.

Када израчунава ефективну каматну стопу ентитет треба да процени токове готовине узимајући у обзир све уговорене услове финансијског инструмента (на пример, плаћање унапред, продужење, куповне и сличне опције) али не треба да разматра очекиване кредитне губитке. Израчунавање треба да укључи све накнаде, и ставке плаћене или примљене између уговорних страна који су саставни део ефективне каматне стопе (видети параграфе Б 5.4.1 – Б. 5.4.3) трошкове трансакције и све друге премије или дисконте. Постоји претпоставка да се токови готовине и очекивано трајање групе сличних финансијских инструмената могу поуздано проценити. Међутим у оним ретким случајевима када није могуће поуздано проценити токове готовине или очекивано трајање финансијског инструмента (или групе финансијских инструмената) ентитет треба да користи уговорене токове готовине током целог уговорног периода финансијског инструмента (или групе финансијских инструмената).

Пример – израчунавање ефективне каматне стопе

Ентитет А купује инструмент дуга са номиналном вредношћу од 100 НЈ на почетку 20Х1 за 90 НЈ. Трансакциони трошкови повезани са овом куповином су 8 НЈ. Стопа купона

овог инструмента је 5%, и купон се плаћа годишње. Рок доспећа инструмента је на крају пете

године тј. 20X5. Ентитет А рачуноводствено обухвата овај инструмент дуга по амортизованој вредности.

Питање: Како ентитет А израчунава ефективну каматну стопу?

Одговор: Интерна стопа приноса (internal rate of return - IRR) новчаних токова је каматна стопа која дисконтује очекиване новчане токове на иницијалну књиговодствену вредност 98 НЈ. Интерна стопа приноса се израчунава помоћу следеће формуле:

$$\frac{5 \text{ НЈ}}{1,0547} + \frac{5 \text{ НЈ}}{1,0547^2} + \frac{5 \text{ НЈ}}{1,0547^3} + \frac{5 \text{ НЈ}}{1,0547^4} + \frac{105 \text{ НЈ}}{1,0547^5} = 98 \text{ НЈ}$$

Година	Књиговодствена вредност на 1.1	Ефективна камата (5,47%)	Новчани ток	Књиговодствена вредност 31.12
20X1	98 НЈ	5,36 НЈ	(5,00 НЈ)	98,36 НЈ
20X2	98,36 НЈ	5,38 НЈ	(5,00 НЈ)	98,74 НЈ
20X3	98,74 НЈ	5,40 НЈ	(5,00 НЈ)	99,14 НЈ
20X4	99,14 НЈ	5,42 НЈ	(5,00 НЈ)	99,56 НЈ
20X5	99,56 НЈ	5,44	(105,00 НЈ)	0,00 НЈ

Одређивање ефективне каматне стопе је засновано на очекиваним новчаним токовима проистеклим из имовине и обавеза. Очекивани кредитни губици се не укључују као део новчаних токова у обрачуна методом ефективне каматне стопе. Ово је због тога јер бруто књиговодствена вредност финансијског средства прилагођава за исправку вредности која није део обрачуна ефективне каматне стопе.

Промене у очекиваним новчаним токовима ће резултирати у поновном обрачуна бруто књиговодствене вредности имовине и амортизоване вредности финансијских обавеза. Ревидирани новчани токови се дисконтују коришћењем оригиналне ефективне каматне стопе на инструмент. Свака разлика у односу на претходни износ се признаје у билансу успеха.¹

Приредио: Драженко Лукач

¹ Извор: IFRS in Practice 2016, IFRS Financial Instruments, BDO.